

FOUNDATION FOR
THE PRESERVATION
OF JEWISH HERITAGE
IN POLAND

FUNDACJA
OCHRONY
DZIEDZICTWA
ŻYDOWSKIEGO

www.fodz.pl

RAPORT ROCZNY

ANNUAL REPORT

2018

The Foundation's activities in 2018 were financially supported by:

Działania Fundacji w 2018 roku wsparli finansowo:

- ▶ **Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego**
Ministry of Culture and National Heritage
of the Republic of Poland
- ▶ **Taube Philanthropies**
Taube Philanthropies
- ▶ **Urząd Miasta w Gorzowie Wielkopolskim**
Town Office of Gorzów Wielkopolski
- ▶ **Rodzina Stecki pochodząca z Kraśnika, obecnie mieszkająca w różnych krajach za granicą**
The Stecki Family, originally from Kraśnik, now living all over the world
- ▶ **Rodzina Goldfarb z Nowego Jorku**
The Goldfarb Family from New York
- ▶ **The US Commission for the Preservation of the American's Heritage Abroad**

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

U.S. COMMISSION FOR THE PRESERVATION OF
AMERICA'S HERITAGE ABROAD

The Foundation's partners in 2017 included:

Do partnerów Fundacji w 2017 roku należeli:

- ▶ **Muzeum Zamojskie**
- ▶ **Muzeum Fortyfikacji i Broni „Arsenał” w Zamościu**
The Arsenal Museum of Fortifications and Weaponry, Zamość
- ▶ **Zamojski Dom Kultury**
- ▶ **The Matzevah Foundation**
- ▶ **Ośrodek Brama Grodzka Teatr NN z Lublina**
The Grodzka Gate - NN Theatre Centre, Lublin
- ▶ **Młodzieżowy Dom Kultury im. Kornela Makuszyńskiego w Zamościu**
Youth Community Centre - Młodzieżowy Dom Kultury
im. Kornela Makuszyńskiego w Zamościu
- ▶ **Stowarzyszenie Gmina Chrześcijańska im. Leona Karcińskiego w Nowym Żmigrodzie**
- ▶ **Liceum Plastyczne im. Bernarda Mirando z Zamościa**
- ▶ **Towarzystwo Miłośników Nowego Żmigrodu**
- ▶ **Lubelskie Stowarzyszenie Samopomocy**
- ▶ **Stowarzyszenie Sztetl Dukla**
- ▶ **Wielokulturowy Gostynin**
- ▶ **Fundacja Polonia Music Art.**
- ▶ **Zespół „Art. Chaber Ensemble”**
- ▶ **Gminny Ośrodek Kultury w Lelowie**

Ponad **13 000** osób odwiedziło synagogę w Łańcutie
Over people visited the synagogue in Łańcut

Ponad **31 000** osób odwiedziło obiekty FODŻ na „Szlaku Chasydzkim”
Over people visited FODZ sites on the Chassidic Route

„Szlak Chasydzki” łączy **31 000** miejscowości w Polsce i słowacki Bardejow
The Chassidic Route connects towns in Poland and Bardejov in Slovakia

27

wydarzeń kulturalnych
w Centrum „Synagoga” w Zamościu
cultural events
at the Synagogue Center in Zamość

12 879

osób odwiedziło zamojską synagogę
lub uczestniczyło w zorganizowanych
przez Centrum „Synagoga” wydarzeniach.
people visited the Zamość synagogue
or took part in events organized
by the Synagogue Center

3 upamiętnienia (synagogi w Gorzowie Wielkopolskim, oraz cmentarzy w: Gostyninie, Nasielsku)
commemorations (synagogue in Gorzów Wielkopolski, cemeteries in Gostynin and Nasielsk)

8 cmentarzy posprzątaných (Krośniewice, Białołbrzegi, Przerośl, Nasielsk, Szczebreszyn, Tykocin, Kraśnik)
cemeteries have been cleaned up (Krośniewice, Białołbrzegi, Przerośl, Nasielsk, Szczebreszyn, Tykocin, Kraśnik)

Cmentarz żydowski w Płońsku
wpisano na listę zabytków
The Jewish cemetery in Płońsk
has been classified as a monument

Ogrodzono cmentarz
w Białołbrzegach
A fence has been constructed
around the Jewish cemetery in Białołbrzegi

2018

Szanowni Państwo,

Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego została założona w 2002 roku przez Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP (ZGWŻ) oraz Światową Organizację Żydowską ds. Restytucji (WJRO). Naszym celem jest ochrona materialnego dziedzictwa Żydów w Polsce. Działamy na tych terenach, którymi, z racji zbyt dużej odległości, trudno jest zajmować się działającym obecnie na terenie Polski gminom żydowskim, a obszar działania Fundacji obejmuje blisko dwie trzecie powierzchni Polski.

Do najważniejszych zadań Fundacji należy ochrona obiektów dziedzictwa żydowskiego, które mają wyjątkowe znaczenie historyczne, restytucja mienia dawnych gmin żydowskich (Fundacja działa tu jako pełnomocnik ZGWŻ), zarządzanie odzyskanymi obiektami, a także działalność kulturalna i edukacyjna związana przede wszystkim z kulturą żydowską.

Zapraszamy do zapoznania się z naszym raportem.

Więcej:

www.fodz.pl
www.zamosc.fodz.pl
facebook.com/fodz.jewish.poland

TEL.: +48 22 436 60 00
 FAKS: +48 22 436 06 58
 E-MAIL: fodz@fodz.pl

Ladies and Gentlemen,

The Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland was established by the Union of Jewish Communities in Poland and the World Jewish Restitution Organization (WJRO) in 2002. Our mission is to protect surviving Jewish heritage sites and monuments in Poland. The Foundation is active in regions whose remoteness from major cities makes it difficult for Jewish communities to provide adequate long term care and maintenance there. Our area of operation covers nearly two thirds of Poland. The Foundation's tasks include the protection of Jewish heritage sites of special historical significance, restitution of former Jewish communal property (with the Foundation acting on behalf of the UJCP), management of the reclaimed properties as well as cultural and educational activities related to Jewish culture.

We invite you to review our 2018 Annual Report which discusses in greater detail our projects and initiatives.

More:

www.fodz.pl
www.zamosc.fodz.pl
facebook.com/fodz.jewish.poland

TEL.: +48 22 436 60 00
FAX: +48 22 436 06 58
E-MAIL: fodz@fodz.pl

CARING FOR CEMETERIES

OPIEKA NAD CMENTARZAMI

Jednym z najważniejszych celów Fundacji jest ochrona cmentarzy żydowskich. Zapewnienie godnej opieki nekropoliom, których jest w Polsce około tysiąca dwustu, stanowi duże wyzwanie organizacyjne i finansowe, dlatego uporządkowanie tak wielu cmentarzy było możliwe tylko dzięki darczyńcom, często wywodzącym się z danej miejscowości. Corocznie dzięki darowiznom od osób prywatnych i instytucji oraz współpracy z władzami i lokalnymi organizacjami Fundacji udaje się polepszyć stan wielu cmentarzy, z których niejeden wpisany jest do rejestru zabytków. Fundacja, na prośbę rodzin ofiar Holokaustu, opiekuje się również grobami masowymi w Kulnie koło Leżajska, oraz w Mszanie Dolnej. W kwestiach związanych z opieką nad nekropoliom Fundacja ściśle współpracuje ze Związkiem Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP. Wszystkie projekty w tym zakresie uzgadniane są z Naczelnym Rabinem Polski, rabinem Michaeliem Schudrichem, który dba o to, by prace porządkowe na cmentarzach wykonywane były zgodnie z religijnym prawem żydowskim. Fundacja finansuje działalność Komisji Rabinicznej ds. Cmentarzy Żydowskich w celu zapewnienia obiektywnego nadzoru nad sferą religijną.

One of the Foundation's primary concerns is the protection of Jewish cemeteries, numbering approximately 1200 across Poland. Caring for all these sites is both an organizational and a financial challenge. In the vast majority of cases, we would not have been able to carry out restoration works without the generous support of donors, often originating from the localities themselves. In specific renovation or maintenance projects, the Foundation cooperates with local authorities and NGOs. At the request of families of victims of the Holocaust, the Foundation also cares for the Jewish mass graves in Kulno near Leżajsk and in Mszana Dolna. In matters related to Jewish cemeteries, the Foundation works closely with the Union of Jewish Communities in Poland. The Chief Rabbi of Poland, Rabbi Michael Schudrich, is consulted on Jewish religious issues. The Foundation also finances the Rabbinical Commission on Cemeteries to ensure objective supervision in the sphere of religion.

MOGIELNICA

LEŻAJSK

REVITALIZATION

REWITALIZACJE

Dziedzictwo żydowskie jest integralną częścią kulturalnego dziedzictwa Polski, a jego zabytki są bezcennym świadectwem setek lat wspólnej historii. Aby ocalały dla następnych pokoleń, często konieczne jest dostosowanie ich funkcji do współczesnych realiów i potrzeb lokalnych społeczności. Strategia Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego (FODŻ) opiera się na przekonaniu, że jednym z warunków zapewnienia trwałej i autentycznej rewitalizacji jest nawiązanie kontaktu z samorządami i organizacjami działającymi na danym terenie oraz współpraca na rzecz zachowania i ochrony zabytków kultury polskich Żydów. Największym projektem Fundacji w tym zakresie była rewitalizacja renesansowej synagogi w Zamościu, co zaowocowało utworzeniem Centrum „Synagoga” FODŻ, jednocześnie stanowiącego centrum Szlaku Chasydzkiego. Aktualnie koncentrujemy się na renowacji XVIII wiecznej synagogi w Przysusze, która jest unikalnym zabytkiem żydowskiej architektury sakralnej na Mazowszu. Prace budowlane były realizowane etapami od 2012 roku. Jesteśmy także w trakcie przygotowania dokumentacji architektoniczno-budowlanej na potrzeby planowanej renowacji synagogi w Radzanowie.

Jewish heritage is part of Poland's cultural heritage. Surviving Jewish sites and monuments across the country bear witness to hundreds of years of shared history. To preserve them for future generations, it is often necessary to adapt their original function and purpose to modern uses and the specific needs of local communities. In order to ensure the authentic and sustainable revitalization and preservation of these precious sites, the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland seeks cooperative partnerships with local authorities and organizations. The largest and most significant project completed to-date by the Foundation has been the revitalization of the Renaissance synagogue in Zamość, adapted for the needs of the local community as well as Jewish tourists and religious pilgrims. The Synagogue Center of Zamość is also the anchor of the Chassidic Route, created by the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland. Presently, we are focusing on the renovation of an eighteenth-century synagogue in Przysucha (Yid. Pshiskhe), Mazowieckie Province, a unique example of Jewish religious architecture in central Poland. We are also working on the architectural documentation for a planned renovation of the synagogue in Radzanów.

PRZYSUCHA

THE CHASSIDIC ROUTE

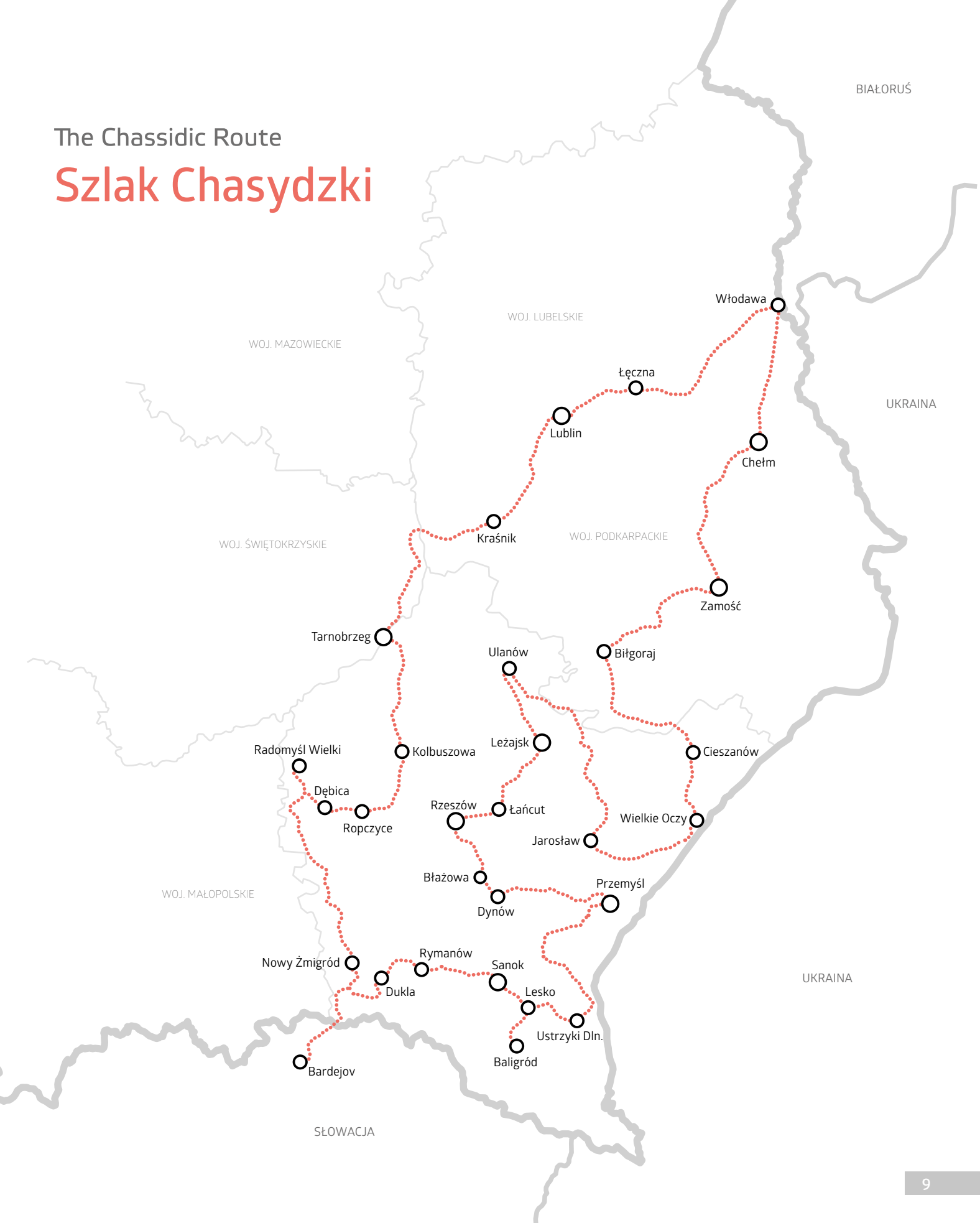
SZLAK CHASYDZKI

Szlak Chasydzki to projekt realizowany przez Fundację Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego od 2005 roku. Jego celem jest wytyczenie i rozwijanie trasy łączącej położone w południowo-wschodniej Polsce miejscowości, w których znajdują się zabytki kultury żydowskiej. W ramach projektu Fundacja wspiera jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe w ochronie i promocji wielokulturowego dziedzictwa ich miejscowości. Dla wielu miejscowości „Szlak Chasydzki” to okazja na zaistnienie na mapie atrakcji turystycznych Polski. Jest to także szansa na zainspirowanie lokalnych władz do objęcia tych zabytków opieką we współpracy ze społecznością żydowską w Polsce. Do Szlaku włączane są miejscowości, w których przed wojną istniały liczące się społeczności żydowskie, a obecnie istnieją tam partnerzy lokalni zainteresowani współpracą z FODZ. Obecnie mapa Szlaku obejmuje 30 miejscowości z Podkarpacia i Lubelszczyzny. Są to: Baligród, Biłgoraj, Błazowa, Chełm, Cieszanów, Dębica, Dukla, Dynów, Jarosław, Kolbuszowa, Kraśnik, Lesko, Leżajsk, Lublin, Łańcut, Łęczna, Nowy Żmigród, Przemyśl, Radomyśl Wielki, Ropczyce, Rzeszów, Rymanów, Sanok, Tarnobrzeg, Ulanów, Ustrzyki Dolne, Wielkie Oczy, Włodawa i Zamość. W ramach projektu Fundacja wydała i udostępnia w punktach informacji na Szlaku, a także w wersji elektronicznej na stronie www.fodz.pl, serię broszur poświęconych historii Żydów z większości miejscowości, które obejmuje projekt. Dużym wyróżnieniem dla Fundacji było umieszczenie interaktywnej mapy Szlaku Chasydzkiego opracowanej przez WMF na stronie World Monuments Fund pod adresem <https://www.wmf.org/polands-chassidic-route>. W 2018 roku obiekty na „Szlaku Chasydzkiego” należące do naszej Fundacji odwiedziło ponad trzydzieści jeden tysięcy osób.

The Chassidic Route is a project launched by the Foundation in 2005, aimed at developing a tourist route linking towns and villages across southeastern Poland in which important Jewish monuments and sites have been preserved. The project partners the Foundation with local Polish authorities and NGOs to preserve and promote the multicultural heritage of these towns and cities. The Chassidic Route gives many smaller, less known places the opportunity to appear on maps of Poland's tourist attractions. In cooperation with the Jewish Community in Poland, the Foundation invites and welcomes interested local Polish partners able to actively care for and improve these important heritage sites. To-date the Chassidic Route includes 29 towns in the Lubelskie and Podkarpackie Provinces: Baligród, Biłgoraj, Błazowa, Chełm, Cieszanów, Dębica, Dukla, Dynów, Jarosław, Kolbuszowa, Kraśnik, Lesko, Leżajsk, Lublin, Łańcut, Łęczna, Nowy Żmigród, Przemyśl, Radomyśl Wielki, Ropczyce, Rymanów, Rzeszów, Sanok, Tarnobrzeg, Ulanów, Ustrzyki Dolne, Wielkie Oczy, Włodawa and Zamość. The Foundation has published a series of brochures on the history of Jews in most of the towns and cities participating in the project. They are available at tourist information centers along the Route and in a digital version that can be downloaded free of charge from our website: www.fodz.pl. The World Monuments Fund has recognized the Foundation's important contribution to raising awareness and educating visiting Jewish tourists, families, and preservationists by adding an interactive map of the Chassidic Route to its website: <https://www.wmf.org/polands-chassidic-route>.

The Chassidic Route

Szlak Chasydzki

CENTRUM „SYNAGOGA” FODŹ W ZAMOŚCIU

Centrum „Synagoga” Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego działa w odnowionej staraniem naszej Fundacji renesansowej synagodze w Zamościu onku. W Centrum „Synagoga” znajduje się między innymi ośrodek informacyjny „Szlaku Chasydzkiego”. Centrum jest nie tylko licznie odwiedzanym obiektem turystycznym, lecz także działa na polu kulturalnym i edukacyjnym. W 2018 roku 12.879 osób odwiedziło zamojskie Centrum „Synagoga”, szereg z nich miało możliwość obejrzenia którejs z jedenastu wystaw prezentowanych tego roku, albo uczestniczenia w innych wydarzeniach edukacyjnych i kulturalnych. Największą publiczność przyciągnął koncert muzyki kameralnej Muzyka ocalona, na program którego złożyły się utwory kompozytorów, którzy zginęli w czasie holokaustu. Wielką popularnością cieszyła się również wystawa prac izraelskiej artystki Judith Aizen Zdjęcia ze starego, zniszczonego albumu. 1900-1942. Artystka podarowała Centrum „Synagoga” swoje prace, za co bardzo dziękujemy; nie tylko ich wartość artystyczna, lecz także walor edukacyjny przyczyni się w przyszłości do wzbogacenia działań kulturalno-edukacyjnych podejmowanych przez naszą Fundację.

Since 2011, the Renaissance synagogue in Zamość, renovated by the Foundation, has been home to the Synagogue Center. The Center also houses the Chasidic Route tourist information point. The Synagogue Center is not only a tourist attraction, but also a cultural and educational venue. In 2018, it was visited by 12,879 people, many of whom had the opportunity to see one of the eleven exhibitions presented this year or to participate in educational and cultural events. The largest audience was attracted by Rescued Music, a chamber music concert featuring works by composers who perished during the Holocaust. The exhibition of works by the Israeli artist Judith Aizen, Photos from an old, destroyed album 1900-1942, also enjoyed great popularity. The artist donated her works to the Synagogue Center, for which we are very grateful. Not only their artistic value, but also their educational value will enrich the cultural and educational activities undertaken by our Foundation in the future. Karcińskiego (Leon Karcinski Christian Community) of Nowy Żmigród, Lublin Self-Help Society (Lubelskie Stowarzyszenie Samopomocy) and the Shtetl Dukla Society.

ZAMOŚĆ

PAMIĘĆ

Upamiętnienie historycznej obecności Żydów w Polsce to jeden z najważniejszych celów Fundacji. Angażujemy się w liczne projekty, często realizowane we współpracy z władzami lokalnymi oraz organizacjami pozarządowymi. Opieka nad wieloma zabytkami kultury nie byłaby możliwa, gdyby nie zaangażowanie społeczności lokalnych. Działania podejmowane przez współpracujących z Fundacją wolontariuszy i ludzi dobrej woli pozwalają nam na otaczanie opieką pozostałości dziedzictwa polskich Żydów, rozsianych po wszystkich regionach Polski. Wśród naszych stałych partnerów można wymienić m.in. Fundację Pogranicze z Sejn i Fundację Borussia z Olsztyna i Stowarzyszenie Dom na Rozstaju Kultur i Religii ze Słupska które korzystają z obiektów będących własnością FODZ, Stowarzyszenie Gmina Chrześcijańska im. Leona Karcińskiego w Nowym Żmigrodzie i Towarzystwo Miłośników Nowego Żmigrodu, Lubelskie Stowarzyszenie Samopomocy oraz Stowarzyszenie Sztetl Dukla.

Commemorating the historical presence of Jews in Poland is one of the Foundation's most important tasks. We are involved in numerous commemoration projects, often carried out in cooperation with local leaders and authorities as well as non-governmental organizations. Caring for Jewish historical sites and monuments in Poland would not be possible without the support of local partners. The engagement and hard work of our volunteers and the goodwill of those involved enable us to protect and preserve these precious and important heritage sites. Our most important partners include the Borderland Foundation (Sejny), the Borussia Foundation (Olsztyn), both located in buildings belonging to FODZ, Dom na Rozstajach Kultur i Religii (House at the Crossroads of Cultures and Religions) Society (Słupsk), Gmina Chrześcijańska im. Leona Karcińskiego (Leon Karcinski Christian Community) (Nowy Żmigród), Lubelskie Stowarzyszenie Samopomocy (Lublin Self-Help Society) and Shtetl Dukla.

NOWY ŻMIGRÓD

EDUCATION AND CULTURE

EDUKACJA I KULTURA

Fundacja stara się uwrażliwiać społeczeństwo na problemy antysemityzmu i ksenofobii. Przyczynia się także do rozwoju nauki – jest regularnym współorganizatorem i gospodarzem międzynarodowych konferencji naukowych i do popularyzacji wiedzy na temat kultury żydowskiej organizując wystawy, wykłady, warsztaty edukacyjne.

Poprzez edukację staramy się także przeciwdziałać przejawom wandalizmu i braku szacunku dla zabytków żydowskich. Istotnym aspektem funkcjonowania Fundacji jest szeroko pojęta działalność kulturalna. Fundacja stara się wspierać lokalne inicjatywy. Wśród różnych działań duże znaczenie ma prowadzone przez Fundację Centrum „Synagoga” w Zamościu, mieszczące się w budynku zabytkowej synagogi.

We believe that our work of protecting Jewish heritage in Poland can only be effective if accompanied by educational activities. For young people, understanding Jewish culture is an important lesson in local history and identity and a necessary step towards restoring memory. The Foundation aims to educate young Poles about Jewish culture and traditions and to sensitize them to the issues and problems of anti-Semitism and xenophobia. We also contribute to the field of academia by regularly co-organizing and hosting international academic conferences.

The Foundation strongly believes that education is a key factor in preventing hostile attitudes towards Jewish historical sites, vandalism, and other forms of aggression. We place great value on cross-cultural activities. An important part of our work consists in supporting local activities and organizing events. The Synagogue Center in Zamość, located in a historical synagogue building, is our primary venue for Jewish educational workshops.

ZAMOŚĆ

ANTI-SEMITISM

ANTYSEMITYZM

Fundacja nie pozostaje obojętna na przejawy antysemityzmu i od lat zgłasza władzom wydarzenia, które mają charakter antysemitki. Formalny udział Fundacji jest konieczny, aby zdarzenia te zostały ujęte w oficjalnych statystykach. Odnotowujemy pojedyncze akty antysemityzmu, każdy z nich jest dla nas bardzo przykry a likwidacja szkód (graffiti, wybite szyby, uszkodzone pomniki) wymaga nakładów finansowych. Usuwanie skutków takich działań pochłania czas i środki, które mogłyby zostać wykorzystane do działań zachowawczych lub upamiętniających. Współpracujemy też z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się przejawami nietolerancji i dyskryminacji: OECD, Radą Europy i American Jewish Committee, czynnie uczestnicząc w konferencjach i opracowywaniu raportów.

The Foundation is not indifferent to acts and manifestations of anti-Semitism. For years we have been reporting any anti-Semitic incidents to the authorities. We advocate immediate reporting and, where appropriate, legal prosecution, however time-consuming and costly. These actions are indispensable to educating the public and officially registering the occurrence of such incidents (such as vandalism against Jewish heritage sites), even if the actual perpetrators are never identified. We note isolated cases, but each one of them is very painful. The Foundation's involvement also includes the repair of damage caused by aggressive incidents (such as graffiti or broken windows). Such efforts drain time, manpower, and resources, which might otherwise have been put towards positive and important preservation and protection efforts. We cooperate with international organizations combating xenophobia and discrimination, including the OECD, the Council of Europe, and the American Jewish Committee by actively participating in conferences and tracking and reporting anti-Semitic incidents and acts of violence.

PŁOCK

Fundacja bardzo poważnie traktuje wszelkie akty wandalizmu na cmentarzach żydowskich i synagogach. Zgłaszamy je Policji oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE). Ta ostatnia monitoruje zbrodnie nienawiści na całym świecie, a uzyskane dane publikuje corocznie w postaci raportu. Zawiera on dane zebrane z kilkudziesięciu państw i wielu organizacji, wśród których znajduje się także nasza Fundacja.

The Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland takes any act of vandalism against a Jewish heritage site very seriously. All acts are reported to the local authorities as well as the OSCE which monitors hate crimes (of all kinds) worldwide, compiles data, and publishes a comprehensive annual report.

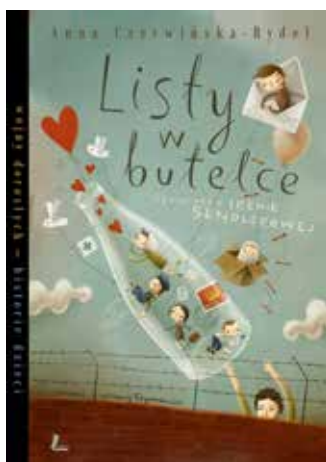

ZAMOŚĆ

STYCZEŃ • JANUARY

Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego jest patronem medialnym książki Anny Czerwińskiej-Rydel *Listy w butelce. Opowieść o Irenie Sendlerowej*; książkę zilustrował Maciej Szymanowicz, autor okładek oraz ilustracji wielu książek dla dzieci i młodzieży.

The Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland is a media patron of Anna Czerwińska-Rydel's book *Listy w butelce. Opowieść o Irenie Sendlerowej* (Letters in a Bottle: A Story of Irena Sendler). The book is illustrated by Maciej Szymanowicz, author of illustrations for many children's and young adult books.

W ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu w dniu 25 stycznia 2018 roku w Narolu odbyła się sesja naukowa *Historia i kultura Żydów Narolskich naszym wspólnym dziedzictwem*. Nasza Fundacja była współorganizatorem wydarzenia.

On January 25, 2018, the academic seminar *History and Culture of the Jews of Narew as Our Common Heritage* was held in Narew as part of International Holocaust Remembrance Day. The event was co-organized by FODZ.

W Centrum "Synagoga" FODŻ w Zamościu 26 stycznia odbył się wernisaż wystawy batik i fotografii *Inspiracje młodych* zorganizowanej przez Fundację Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego i Młodzieżowy Dom Kultury im. Kornela Makuszyńskiego w Zamościu. W projekcie tym zdjęcia Andrzeja Szumowskiego były inspiracją do dalszych artystycznych działań młodych artystów z Młodzieżowego Domu Kultury, którzy pracowali pod okiem Magdaleny Cieplichowicz Buczak.

On January 26, the batik and photography exhibition *Youth Inspirations* organized by FODZ, opened at the Youth Community Center in Zamość. Within the framework of the project, the photographs of Andrzej Szumowski served as inspiration for further artistic exploration for young artists from the Youth Community Center, who worked under the supervision of Magdalena Cieplichowicz Buczak.

27 stycznia 2018 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Holokaustu delegacja stowarzyszenia Gmina Chrześcijańska im. Leona Karcińskiego w Nowym Żmigrodzie, która jest partnerem FODŻ, oddała hołd ofiarom Zagłady, zapalając znicze na zbiorowej mogile 1250 Żydów w Hałbowie.

On January 27, 2018, representatives of the Foundation's partner organization, the Leon Karciński Christian Community of Nowy Żmigród, lit candles on a mass grave of 1250 Jews in Halbowa to mark International Holocaust Remembrance Day.

Nasza Fundacja była partnerem obchodów X Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu, które miały miejsce w dniach 22-28 stycznia 2018 r. W organizację ich włączyły się 64 miasta i miejscowości z terenu Podkarpacia. Obchody zostały zorganizowane przez Zakład

Historii i Kultury Żydów w Instytucie Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, we współpracy z władzami samorządowymi, instytucjami i organizacjami, które podjęły się jego organizacji na terenie poszczególnych miast województwa. Patronat nad wydarzeniami objął Marszałek Województwa Podkarpackiego.

The Foundation was a partner of the Tenth International Holocaust Remembrance Day in Podkarpackie Province, held from January 22 to January 28. Sixty-four towns and cities across Podkarpacie were involved in the event. The commemorations were organized by the Jewish History and Culture Section, Rzeszów University, in cooperation with local councils, institutions and associations which

Młodzieżowy Dom Kultury im. Kornela Makuszyńskiego w Zamościu

22-400 Zamość, ul. Kamienna 20, tel. 84 638 44 46
www.mdk.zam.pl e-mail: mdkzamosc@poczta.onet.pl

Wystawa z cyklu:
„Odkrywamy talenty”

Batik:

**Oliwia Bachta,
Aleksandra Bondyra,
Agata Budzyńska,
Emilia Brykner,
Jakub Brykner,
Anna Figurska,
Katarzyna Kostruba,
Oliwia Kuźma,
Monika Kowalik,
Aleksandra Łoś,
Zuzanna Młodzianowska,
Jan Radzik,
Klaudia Różańska,
Bartosz Stadnik,
Alicja Tymicka,
Monika Szerba,
Natalia Szerba,
Wiktoria Warwasiewicz.**

**Fotografia
Andrzej Szumowski**

Centrum Synagoga

**Otwarcie wystawy:
26 stycznia 2018 roku
godz. 18.00.**

INSPIRACJE

Prace plastyczne wykonane pod kierunkiem nauczyciela
MDK Zamość Magdaleny Cieplichowicz - Buczak.

Współorganizatorzy:

Rada Wychowanków i Rada Rodziców MDK w Zamościu

coordinated events in different towns. The Marshal of the Podkarpackie Province was a patron of the event.

Ostatniego dnia stycznia w Centrum "Synagoga" w Zamościu odbył się finał wystawy prac Ewy Held, Anny Michniewicz i Ewy Pohlke *Życie jest spotkaniem*. Artystki dedykowały tę wystawę filozofii Martina Bubera.

The exhibition of works by Ewa Held and Anna Michniewicz *Life is Meeting* closed with a *finissage* at the Synagogue Center in Zamość. The artists dedicated the exhibition to the philosophy of Martin Buber.

LUTY

Dzięki staraniom naszej Fundacji teren cmentarza żydowskiego w Płońsku został wpisany do rejestru zabytków decyzją Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dn. 1 lutego 2018 r.

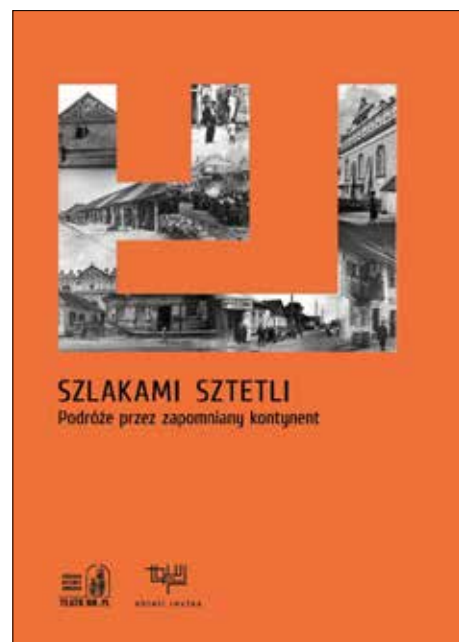
Thanks to the efforts of the Foundation, on February 1 the Jewish cemetery in Płońsk was classified as a national monument by a decision of the Mazowieckie Province Conservator.

Na bramie cmentarza żydowskiego w Białobrzegach została umieszczona tablica upamiętniająca miejscową gminę żydowską. W 2015 r. nasza Fundacja we współpracy z rodziną Goldfarb z Nowego Jorku i US Commission for the Preservation of the America's Heritage Abroad ogrodziła białobrzegi cmentarz.

A memorial plaque commemorating the Jewish community of Białobrzegi was installed on the gate of the local Jewish cemetery, fenced by our Foundation in 2015 in cooperation with the Goldfarb family of New York and the US Commission for the Preservation of America's Heritage Abroad.

PŁOŃSK

Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego jest partnerem projektu „Shtetl Routes. Obiekty żydowskiego dziedzictwa kulturowego w turystyce transgranicznej”, realizowanego przez Ośrodek Brama Grodzka Teatr NN z Lublina. Jego celem jest opracowanie informacji historycznych i praktycznych wskazówek dla turystów, które mogą być wykorzystane w czasie

zwiedzania zabytków kultury żydowskiej na pograniczu Polski, Ukrainy i Białorusi, „Shtetl Routes” ma też znaczny wpływ na rozwój lokalny. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską.

The Foundation for the Preservation of Jewish Heritage became a partner of Shtetl Routes: Jewish Material Cultural Heritage

in Cross-Border Tourism, a project of the Grodzka Gate - NN Theatre in Lublin. Its aim is to compile historical materials and practical advice for tourists visiting Jewish historical sites at the boundary of Poland, Ukraine and Belarus. Shtetl Routes is also an important driving force when it comes to local development.

The project is co-funded by the European Union.

MARZEC

11 marca w Krakowie przedstawiciele naszej Fundacji wzięli udział w Marszu Pamięci, który upamiętnił 75. rocznicę likwidacji krakowskiego getta.

On March 11, representatives of the Foundation took part in the Memorial March commemorating the 75th anniversary of the liquidation of the Kraków ghetto.

Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o pożarze, do którego doszło na cmentarzu żydowskim w Leżajsku. W wyniku pożaru poważnym uszkodzeniem uległ ohel cadyka Elimelecha. Szkody wyrządzone przez pożar zostały usunięte.

It is with great sadness that we learned about a fire that seriously damaged Rabbi Elimelech's ohel in Leżajsk (Lizhensk). The damage was repaired by the Foundation.

Przedstawiciele Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego i The Matzeva Foundation odwiedzili Krośniewice, Nasielsk i Przerośl, celem spotkania się z miejscowymi władzami. W czerwcu i lipcu w wymienionych miastach wolontariuszy z USA i Polski na cmentarzach żydowskich przeprowadzili prace porządkowe.

Representatives of the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage and the US-based Matzevah Foundation visited Krosniewice, Nasielsk and Przerośl,

PRZYSUCHA

and met with the town authorities. In June and July 2017 cleanup works will be carried out in Jewish cemeteries in all three towns by volunteers from the USA and Poland.

Taube Philanthropies ponownie wsparło projekt rewitalizacji synagogi Simche Bunema w Przysusze; jest to jedna z największych polskich synagog, a prace remontowe są w niej prowadzone przez naszą Fundację od roku 2008.

W miasteczku zachował się też cmentarz żydowski, na którym spoczywa słynny cadyk Jakub Izaak, zwany „Świętym Żydem”.

We are pleased to announce that Taube Philanthropies will once again generously support the revitalization of the old Simcha Bunem synagogue in Przysucha, carried out by our Foundation since 2008.

The Przysucha synagogue is one of the largest in Poland, with a monumental masonry bimah in the main hall. In the town there is also a Jewish cemetery in which the famous tzaddik Yaakov Yitzkhok, known as the Holy Jew of Przysucha, is buried.

Z przykrością przyjęliśmy wiadomość, że Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie przyznało dofinansowania na prace remontowe w synagodze w Radzanowie, która należy do naszej Fundacji od 2004 roku. W 2017 roku dzięki wsparciu firmy Cedrob S.A. możliwe było przeprowadzenie

szczegółowych ekspertyz i badań, przygotowanie programu prac konserwatorskich oraz projektów budowlanych.

We are sad to inform that the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland will

not be financing the renovation works in the Radzanów synagogue this year. The Foundation has been taking care of the synagogue since 2004. In 2017, thanks to support from Cedrob S.A., we were able to carry out detailed surveys and prepare paperwork for conservation and building works.

KWIECIEŃ

Przez miesiąc Centrum „Synagoga” w Zamościu otwarcie wystawę pokonkursową Szkolnego Konkursu Plastycznego dla uczniów klas I – IV poświęconego pamięci Ireny Sendlerowej pt. *Kto ratuje jedno życie – ratuje cały świat*. Wręczenie nagród i wyróżnień odbyło się w zamojskiej synagodze 17 kwietnia. Partnerem wystawy i organizatorem konkursu było zamojskie Liceum Plastyczne im. Bernarda Morando.

An exhibition of works from the competition *Whoever saves a single life saves the world entire* for grades I through IV students, dedicated to the memory of Irena Sendler, was on display during the month of April at the Synagogue Center. The prize-giving ceremony was held at the Zamość synagogue on April 17.

The Bernardo Morando Art High School in Zamość was a partner of the exhibition and organizer of the competition.

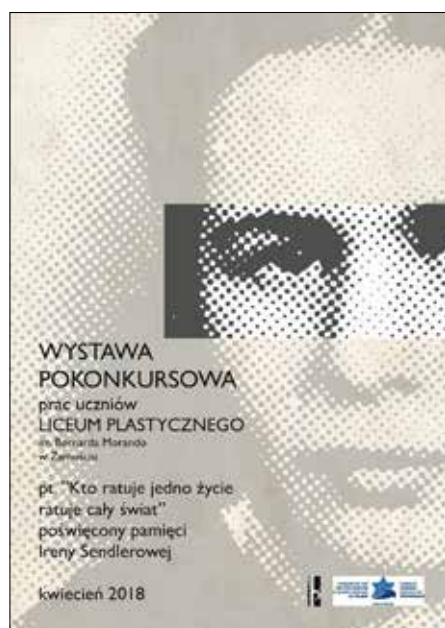
W Centrum „Synagoga” w Zamościu 17. kwietnia gościliśmy uczestników kursu przewodnickiego PTTK. Przeprowadziliśmy szkolenie na temat historii społeczności żydowskiej w Zamościu oraz elementów wyposażenia i funkcji naszej synagogi.

On April 17, 2018, at the Synagogue Center, a workshop for the participants of the PTTK Zamość tourist guide course was organized. The participants learned about the history of the Jewish community in Zamość and about the interior elements and functions of the synagogue.

W dniach 4 i 18 kwietnia zorganizowaliśmy szkolenia dla przewodników terenowych po Zamościu. Spotkania dotyczyły historii Żydów w Zamościu i na Zamojszczyźnie, oraz działań FODŻ na tym terenie.

On April 4 and 18, 2018, we organized workshops for Zamość tourist guides. The meetings focused on the history of Jews in Zamość and the work of the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage.

W Łodzi 17. kwietnia rozpoczął się II etap projektu *Opowieści o Irenie Sendlerowej*, którego nasza Fundacja była patronem; projekt realizowany był przez Muzeum Tradycji Niepodległościowej.

ZAMOŚĆ, SZKOLENIE DLA PRZEWODNIKÓW

On April 17, the second phase of the educational project *Stories about Irena Sendlerowa*, carried out by the Museum of Traditions of Independence, began in Łódź. Foundation is a patron of the project.

18 kwietnia w porozumieniu z naszą Fundacją wolontariusze z Białegostoku, Tykocina, Bielska Podlaskiego i okolic przeprowadzili prace

porządkowe na cmentarzu żydowskim w Tykocinie. Inicjatorami projektu byli: Joanna Auron-Górska i Jan Maciejewski. Serdecznie dziękujemy wszystkim zaangażowanym!

Volunteers from Białystok, Tykocin and Bielsk Podlaski carried out cleanup works at the Jewish cemetery in Tykocin. The initiative came from two dedicated people: Joanna Auron-Górska and Jan Maciejewski. The works were carried out in consultation with the Foundation. We cordially thank all those involved!

19 kwietnia delegacja Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego brała udział w centralnych obchodach 75. rocznicy powstania w getcie warszawskim.

On April 19, a delegation from the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage took part in the official commemorations of the 75th anniversary of the Warsaw Ghetto Uprising.

MAJ

Przez cały maj w Centrum „Synagoga” FODŻ w Zamościu prezentowana była wystawa malarstwa Dariusza Króla *Roztocze w malarstwie*.

An exhibition of paintings by Dariusz Król, *Roztocze in Painting*, was on display at the Synagogue Center throughout all of May.

Centrum „Synagoga” w Zamościu było partnerem X Zamojskiej Nocy Muzeów organizowanej we współpracy z Muzeum Zamojskim oraz Muzeum Fortyfikacji i Broni „Arsenał”. Wydarzenie odbyło się 19 maja 2018.

The Synagogue Center became a partner of the 10th Zamość Night of Museums, organized by the Zamość Museum and the Arsenal Museum of Fortifications and Weaponry. The event took place on May 19, 2018.

ZAMOŚĆ, „ROZTOCZE W MALARSTWIE”

ZAMOŚĆ, NOC MUZEÓW

W niedzielny wieczór, 27 maja 2018 w Centrum „Synagoga” stało się *Ulicą Poetycką – Literackim Zamościem* – wydarzenie to zorganizowano we współpracy z Zamojskim Domem Kultury. Wystąpili: „Duet klimatyczny”, „Trio Beethovenowskie”, Krzysztof Stopa, Robert Gomułka, Małgorzata Mazur; wpisujący się w obchody Roku

Zbigniewa Herberta spektakl *Raport z oblężonego miasta* w reżyserii Piotra Lineka zagrali uczniowie I LO im. Jana Zamojskiego w Zamościu.

On Sunday evening, May 27, 2018, the Synagogue Center became a *Poetic Street – Literary Zamość*. The event was organized in cooperation with the Zamość Community Center. The following artists

performed: Climate Duo, Beethoven Trio, Krzysztof Stopa, Robert Gomułka, and Małgorzata Mazur. The play *Report from a Besieged City*, directed by Piotr Linek, was performed by students of the Jan Zamojski Secondary School No. 1 in Zamość as part of the celebrations of Zbigniew Herbert Year.

CZERWIEC

Na cmentarzu żydowskim w Sochocinie, 1 czerwca, dobiegł końca ostatni etap projektu renowacji i upamiętnienia nekropoli, realizowanego przez naszą Fundację.

The last stage of the renovation and commemoration of the local Jewish cemetery was completed in Sochocin. The project was carried out by the Foundation.

3 czerwca na cmentarzu żydowskim w Szczepieszynie przeprowadzono z inicjatywy Stowarzyszenia „Drugie Pokolenie” i lokalnych działaczy prace porządkowe. Dziękujemy wszystkim, którzy wzięli udział w sprzątaniu.

Thanks to the Second Generation Association, the Jewish cemetery in Szczepieszyn was cleaned up. Local activists joined

in the effort, making the entrance area accessible. FODZ is the owner of the cemetery, one of the oldest in Poland.

SOCHOCIN

Od 8 czerwca w Centrum "Synagoga" prezentowano wystawę XII Ogólnopolskiego Pleneru Malarskiego *Zamość - Perła Renesansu*. Wydarzenie i wystawę zorganizowało współpracujące z naszą Fundacją Liceum Plastyczne im. Bernarda Morando w Zamościu.

From June 8, the Synagogue Center hosted the exhibition *Zamość - Pearl of the Renaissance*, featuring works from the 12th National Outdoor Painting Workshop. The workshop and exhibition were organized by the Bernard Morando Art High School in Zamość, which cooperates with the Foundation.

Nasza Fundacja w porozumieniu z Matzevah Foundation w dniach 25 – 28 czerwca zorganizowała wolontaryjne sprzątnięcie cmentarza żydowskiego w Krośniewicach (woj. łódzkie).

„ZAMOŚĆ – PERŁA RENESANSU”

In cooperation with Matzevah Foundation, we organized a volunteer cleanup of the Jewish cemetery in Krośniewice (Łódzkie Province) from June 25 to 28.

LIPIEC

1 lipca w Centrum "Synagoga" Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego otworzono wystawę Judith Aizen *Zdjęcia ze starego, zniszczonego albumu. 1900-1942*. Wystawa Judith Aizen ukazuje historię żydowskiej społeczności Zamościa i okolicznych miejscowości. Stare zdjęcia zostały poddane artystycznej obróbce. Pracom towarzyszą opisy przybliżające historie przedstawianych osób. Ich autorką jest pani Eva Bar-Zeev, historyk, która przewodniczyła izraelskiej organizacji zrzeszającej osoby pochodzące z Zamojszczyzny. Prace zostały przekazane naszej Fundacji przez artystkę i cyklicznie prezentowane są w zamojskiej synagodze. Bardzo dziękujemy Judith Aizen i jej mężowi za ten wartościowy prezent i za zaangażowanie się w organizację wystawy i cykl spotkań z młodzieżą z zamojskich szkół, które odbyły się w czasie trwania wystawy.

WYSTAWA JUDITH AIZEN

In July and August, Judith Aizen's exhibition *Pictures from an Old and Tattered Album 1900-1942* was on display at the Synagogue Center.

The exhibition showed the history of the Jewish community of Zamość and the surrounding towns. The old photos were artistically processed. The works were accompanied by historical descriptions and the stories of the depicted people. The author of the texts, Eva Bar-Zeev, is a historian who has presided over the Israeli organization of Jews from the Zamość region.

8 lipca ulicami Rzeszowa przeszedł XVI Marsz Upamiętniający Haniebną Likwidację Getta Żydowskiego w Rzeszowie, wzięli w nim udział także przedstawiciele Fundacji. Wydarzenie to jest organizowane przez grupę lokalnych działaczy zgromadzonych wokół Janusza Korbeckiego i związanego z naszą Fundacją Mirosława Kędziora. Marsz został objęty patronatem Prezydenta Miasta Rzeszowa.

On July 8 the Sixteenth March to Commemorate the Despicable Liquidation of the Reszów Ghetto walked down the streets of Rzeszów, with representatives of the Foundation in attendance. The event is organized by a group of local activists led by Karol Korbecki and Mirosław Kędzior, a friend of the Foundation. The Mayor of Rzeszów was a patron of the march.

31 lipca na cmentarzu żydowskim w Płocku należącym do naszej Fundacji zdewastowano pomnik poświęcony ofiarom holokaustu. Policja została zawiadomiona o przestępstwie. Dziękujemy wszystkim zaangażowanym w usunięcie antysemickiego napisu z pomnika i uporządkowanie terenu cmentarza.

On July 31, a monument dedicated to the memory of Holocaust victims in the Jewish cemetery (owned by FODZ) in Płock was devastated. The police was notified of the crime. Local residents removed anti-Semitic graffiti from

the monument and cleaned up the area of the Jewish cemetery in Płock. We are grateful for the quick reaction of everyone who took part in the cleaning of the devastated cemetery.

W dniu 31 lipca rozpoczęto prace porządkowe na cmentarzu żydowskim w Nasielsku. Działania przeprowadzane są dzięki ochotnikom z Fundacji Matzevah w ramach partnerstwa z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego. Działania wspiera też miejscowy Urząd Miasta.

On July 31, cleanup works began at the Jewish cemetery in Nasielsk. The works were carried out by volunteers from the Matzevah Foundation within the framework of a partnership with FODZ. The activities were also supported by the local City Council.

SIERPIEŃ

W „Centrum „Synagoga” FODŻ w Zamościu odbył się koncert *Muzyka ocalona*. Na jego program złożyły się rzadko wykonywane utwory kompozytorów, którzy zgineli w Holokauście: Józefa Kofflera, Mariana Neuteicha,

Gideona Kleina, Hansa Krasy, niektóre z nich nie były dotąd prezentowane przed polską publicznością. Utwory wykonali członkowie zespołu „Art Chamber Ensemble” gromadzący się wokół skrypcka Jarosława Pietrzaka

i pianistki Julity Przybylskiej-Nowak, w składzie: Ewelina Korczakowska – skrzypce, Dominika Luteńko – skrzypce, Anna Wałek – skrzypce, Adrianna Mołoczniak – altówka, Weronika Strugała – wiolonczela. Słowo o muzyce wygłosił Gniewomir Zajęczkowski. Wydarzenie upamiętniło 75 rocznicę w getcie warszawskim. Wydarzenie odbyło się dzięki dofinansowania ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

The Synagogue Centre in Zamosc hosted a concert entitled *Rescued Music*. The program consisted of rarely performed works by composers who perished in the Holocaust: Józef Koffler, Marian Neuteich, Gideon Klein, and Hans Krasa, some of which had never been performed for Polish audiences before. The pieces were performed by members of the Art Chamber

MUZYKA OCALONA

ORGANIZATORZY:

- MUSIC ART
- INSTITUTION FOR THE PRESERVATION OF JEWISH HERITAGE IN POLAND
- FUNDACJA OCHRONY DZIEDZICTWA ŻYDOWSKIEGO
- ART CHAMBER ENSEMBLE

PATRONAT MEDIALNY:

- nowy kurier ZAMOŚĆ
- Polskie Radio Lublin
- TVP 3 LUBLIN

Ensemble, led by violinist Jarosław Pietrzak and pianist Julita Przybylska-Nowak; members: Ewelina Korczakowska (violin), Dominika Luteńko (violin), Anna Wątek (violin), Adrianna Mołocznik (viola), and Weronika Strugała (cello). Gniewomir Zajączkowski delivered an introduction to the pieces. The event marked the 75th anniversary of the liquidation of the Warsaw ghetto and received the financial support of the Minister of Culture and National Heritage from the Fund for the Promotion of Culture.

Pracownicy Fundacji uczestniczyli w międzynarodowej konferencji genealogów żydowskich, która odbyła się w Warszawie w dniach 6 – 10 sierpnia 2018 r. Dyrektor FODZ wygłosiła prelekcję na temat zachowania cmentarzy żydowskich.

FODZ participated in the International Conference on Jewish Genealogy which took place in Warsaw on August 6 – 10, 2018. The director of FODZ gave a presentation about Jewish cemeteries in contemporary Poland.

Na cmentarzu żydowskim w Nasielsku 13 sierpnia ustawiono tablicę informacyjną o historii społeczności żydowskiej tego miasta; na cmentarzu tym nie zachowała się żadna macewa.

On August 13, an information plaque about the history of the Jewish community in Nasielsk was put up at the Jewish cemetery in Nasielsk; no matzevot have been preserved in this cemetery.

W dniach 17 – 19 sierpnia w Lelowie po raz szesnasty odbył się Festiwal Kultury Polskiej i Żydowskiej czyli *Święto Ciulimu – Czulentu*. Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego była partnerem tego wydarzenia.

On August 17-19, Lelów hosted the sixteenth edition of the Festival of Polish and Jewish Culture, i.e. *the Ciulim – Cholent Festival*. The Foundation was a partner of the event.

ZAMOŚĆ, WIZYTA UCZNIÓW Z ZS. "KROK ZA KROKIEM"

W ramach Festiwalu *Psalmów Dawidowych*, którego organizatorem był Podkarpacki Urząd Marszałkowski, 23 sierpnia w łańcuckiej synagodze, należącej do naszej Fundacji, wystąpił kantor Jakow Lemmer.

On August 23, cantor Yaakov Lemmer performed at the Łańcut synagogue belonging to the Foundation as part of *the Psalms Festival* organized by the Podkarpackie Marshal's Office.

W Centrum „Synagoga” w Zamościu, 24 sierpnia 2018, odwiedziła nas grupa uczniów z Zespołu Szkół „Krok za Krokiem” w Zamościu, dla których zorganizowano warsztaty edukacyjne dotyczące historii zamojskich Żydów oraz elementów wyposażenia synagogi.

A group of students from Step by Step Schools in Zamość visited the Synagogue Center in Zamość on August 24, 2018. The group took part in educational workshops on the history of Zamość Jews and on the synagogue interior.

W Gorzowie Wielkopolskim, dnia 29 sierpnia na rogu ulic Spichrzowej i Zaułek odsłonięto tablicę pamiątkową w miejscu gdzie znajdowała się synagoga. Upamiętnienie tej budowli nasza Fundacja zrealizowała wspólnie z Urzędem Miasta.

A memorial plaque commemorating the synagogue in Gorzów Wielkopolski (formerly Landsberg), was unveiled on August 29, 2018. The commemoration was organized in cooperation with the City Hall.

WRZESIEŃ

Na cmentarzu żydowskim w Gostyninie, 20 września, odsłonił się pomnik upamiętniający to miejsce. Inicjatywa projektu i jego przeprowadzenie należało do lokalnej grupy „Wielokulturowy Gostynin”, partnera Fundacji, która jest właścicielem cmentarza.

On September 20, a monument commemorating the Jewish community of Gostynin was unveiled in the local Jewish cemetery. FODZ, as an owner of cemetery grounds, expressed gratitude to the local activists from the Multicultural Gostynin association, who initiated and carried out the project.

PAŹDZIERNIK

1 października w Centrum „Synagoga” Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego zaprezentowano publiczności wystawę Marka Sołowieja *Przyszłość – Cisza – Nic?*

On October 1, Marek Sołowiej's exhibition *The Future – Silence – Nothing?* opened at the Synagogue Center in Zamość.

Na kraśnickim cmentarzu żydowskim, 18 października, odsłonięto pomnik upamiętniający miejscową społeczność żydowską. Patronat honorowy uroczystości objął Burmistrz Miasta Kraśnik. Projekt zrealizowała nasza Fundacja z inicjatywy i dzięki wsparciu potomków rodziny Steckich, którzy przybyli na tę uroczystość wraz z władzami lokalnymi, członkami środowisk żydowskich z Polski.

KRAŚNIK

On October 18, a monument commemorating the Jewish community of Kraśnik was unveiled. The project was carried out by FODZ at the initiative and with the support of descendants of the Stecki family, who took part in the ceremony along with the local authorities and representatives of the Jewish community in Poland. The joint effort symbolizes reconciliation and mutual respect.

W piątek, 19 października, w Centrum „Synagoga” FODŻ, w ramach wystawy Marka Sołowieja *Przyszłość – cisza – nic?* odbyła się „lekcja malarstwa inaczej – IDEA-ART”. Autor wystawy spotkał się z uczniami klasy 3 „C” z III Liceum Ogólnokształcącego im. C. K. Norwida w Zamościu i nauczycielami – Alicją Madej i Aleksandrą Reder.

On October 19, students from the C. K. Norwid High School in Zamość took part in a different painting lesson – IDEA-ART in the exhibition *The Future – Silence – Nothing?* by Marek Sołowiej. The artist met with students and teachers (Alicja Majder and Aleksandra Reder) from the school.

ZAMOŚĆ, WYSTAWA MARKA SOŁOWIEJA „PRZYSZŁOŚĆ – CISZA – NIC? .

7 listopada, Centrum „Synagoga” w Zamościu odwiedziła grupa studentów Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, dla której zorganizowaliśmy

zajęcia na temat historii Żydów w Zamościu oraz architektury zamojskiej synagogi.

On November 7, the Synagogue Center was visited by a group of art history students from the University of Łódź, for whom we organized a workshop about the history of Jews in Zamość and the architecture of the synagogue.

W listopadzie w Centrum „Synagoga” w Zamościu była prezentowana wystawa wybranych prac z V Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Geniusz kresów” organizowanego przez zamojskie Liceum Plastyczne im. Bernarda Morando i Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie. Bohaterem tej edycji Konkursu był Jan Zamoyski - założyciel Zamościa, kanclerz koronny, dyplomata, mecenas sztuki.

Prace wykonane są w technikach malarskich, graficznych i rysunkowych przez młodzież ze szkół plastycznych

m. in. z Katowic, Łomży, Jarosławia, Mińska Mazowieckiego, Nowego Sącza i Zamościa.

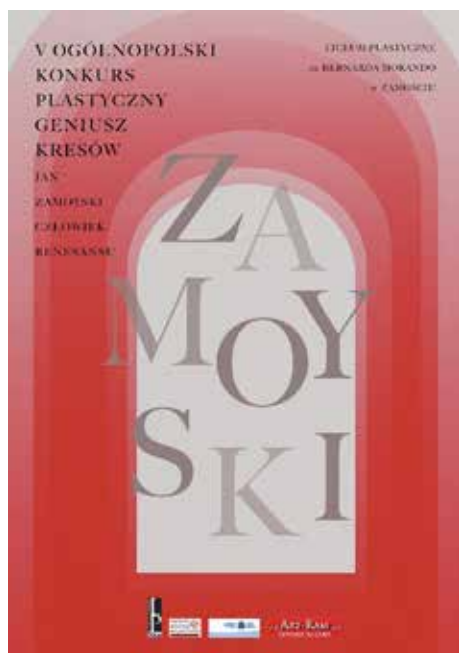
Partnerami wystawy była nasza Fundacja oraz firma „Art - Ram” Edward Kudyba.

An exhibition of selected works submitted in the Fifth “Genius of the Borderlands” Polish Art Competition organized by the Bernardo Morando Art High School in Zamość and the Center for Artistic Education in Warsaw, was presented at the Synagogue Center in November.

This year’s competition was devoted to Jan Zamoyski, founder of Zamość, crown chancellor, diplomat and arts patron.

The works were made using different techniques (painting, illustration and drawing) by young people from art schools in Katowice, Łomża, Jarosław, Mińsk Mazowiecki, Nowy Sącz and Zamość.

The exhibition partners were: the Synagogue Center and the company Art-Ram Edward Kudyba .

W Centrum „Synagoga” FODŹ odbyło się czytanie sztuki Icchoka Lejba Pereca *W nocy na Starym Rynku* w tłumaczeniu Horacego Safrina. Wydarzenie to nasza Fundacja zorganizowała

w współpracy z Książnicą Zamojską i Młodzieżowym Domem Kultury w Zamościu. Czytanie od strony reżyserskiej przygotował Piotr Johaniuk w oparciu o scenariusz przekazany

Książnicy Zamojskiej przez Gołdę Tencer, dyrektor Teatru Żydowskiego im. Estery Rachel i Idy Kamińskich w Warszawie. W 2015 roku w Centrum „Synagoga” odbyła się zorganizowana przez naszą Fundację, Muzeum POLIN, PTSJ i KUL międzynarodowa konferencja naukowa „W kręgu Pereca”.

ZAMOŚĆ,
CZYTANIE SZTUKI
ICCHOKA LEJBA PERECA

A dramatic reading of Isaac Leib Peretz's play *A Night in the Old Marketplace* (translated by Horacy Safrin) was held at the Foundation's Synagogue Centre. The event was organized by the Foundation in cooperation with Książnica Zamojska and the Youth Community Center in Zamość. The reading was directed by Piotr Johaniuk based on a script given to Książnica Zamojska by Gołda Tencer, head of the Estera Rachel and Ida Kamińska Jewish Theater in Warsaw. In 2015, the Synagogue Center had hosted the international academic conference *In Peretz's Circle*, organized by FODZ, POLIN Museum, the Polish Yiddish Studies Association and the Catholic University of Lublin.

Publications available at the Foundation:

Publikacje dostępne w Fundacji:

- ▶ Simon Jacobson, *Ku życiu, które ma sens. Przemyslenia Rebego Menachema Schneersona*, Warszawa 2012.
- ▶ Album *Ochrona dziedzictwa żydowskiego w Polsce*, FODŻ 2012.
- ▶ *Rewitalizacja renesansowej synagogi w Zamościu na potrzeby Szlaku Chasydzkiego oraz lokalnej społeczności*, FODŻ 2011.
- ▶ *Haverim – Przyjaciele. Spotkania młodzieży polskiej i żydowskiej*, FODŻ 2009.
- ▶ *Przywróćmy Pamięć – materiały edukacyjne dla uczniów*, FODŻ 2008.
- ▶ *Przywróćmy Pamięć – materiały edukacyjne dla nauczycieli*, FODŻ 2008.
- ▶ *Program edukacyjny „Przywróćmy Pamięć”. Dobre Praktyki*, FODŻ 2008.
- ▶ *Program edukacyjny „Przywróćmy Pamięć”. Dobre Praktyki*, FODŻ 2016.
- ▶ *Program edukacyjny „Przywróćmy Pamięć”. Edycja 2008. Działania realizowane w poszczególnych miejscowościach*, FODŻ 2008.
- ▶ *Pod wspólnym niebem. Cmentarz żydowski w Staszowie*, FODŻ 2007.
- ▶ K. Urban, *Cmentarze żydowskie, synagogi i domy modlitwy w Polsce w latach 1944–1966 (wybór materiałów)*, wyd. NOMOS 2006.
- ▶ A. Dobrowolska, *Fotografz Auschwitz*, Rekontrplan 2013.
- ▶ Raport Roczny FODŻ za rok 2012, FODŻ 2013
- ▶ Raport Roczny FODŻ za rok 2013, FODŻ 2014
- ▶ Raport Roczny FODŻ za rok 2014, FODŻ 2015
- ▶ Raport Roczny FODŻ za rok 2015, FODŻ 2016
- ▶ Raport Roczny FODŻ za rok 2015, FODŻ 2017
- ▶ Simon Jacobson, *Toward a Meaningful Life. The Wisdom of the Rebbe Menachem Schneerson*, Warsaw 2012 (in Polish).
- ▶ Album *Preserving Jewish Heritage In Poland*, FODŻ 2012.
- ▶ *Revitalization of the Renaissance synagogue in Zamość for the needs of the Chassidic Route and the local community*, FODŻ 2011.
- ▶ *Haverim – Friends. Polish-Jewish Youth Meetings*, FODŻ 2009.
- ▶ *To Bring Memory Back – Educational Materials for Students*, FODŻ 2008 (in Polish).
- ▶ *To Bring Memory Back – Educational Materials for Teachers*, FODŻ 2008 (in Polish).
- ▶ *To Bring Memory Back Educational Program. Good Practices*, FODŻ 2008 (in Polish).
- ▶ *To Bring Memory Back Educational Program. Good Practices*, FODŻ 2016 (in Polish).
- ▶ *To Bring Memory Back Educational Program. 2008 Edition. Activities Implemented in Participating Towns*, FODŻ 2008 (in Polish).
- ▶ *Under The Same Sky. The Jewish Cemetery in Staszów*, FODŻ 2007.
- ▶ K. Urban, *Jewish Cemeteries, Synagogues And Houses Of Prayer In Poland, 1944–1966 (Selection Of Materials)*, NOMOS Publishing House 2006 (in Polish).
- ▶ A. Dobrowolska, *Photographer from Auschwitz*, Rekontrplan 2013 (in Polish).
- ▶ FODŻ Annual Report 2012, FODŻ 2013
- ▶ FODŻ Annual Report 2013, FODŻ 2014
- ▶ FODŻ Annual Report 2014, FODŻ 2015
- ▶ FODŻ Annual Report 2015, FODŻ 2016
- ▶ FODŻ Annual Report 2015, FODŻ 2017

Albums (bilingual):

Albumy (dwujęzyczne):

- ▶ Preserving Jewish Heritage in Poland. Ochrona Dziedzictwa Żydowskiego w Polsce (Warszawa 2017)
- ▶ Preserving Jewish Heritage in Poland. Ochrona Dziedzictwa Żydowskiego w Polsce (Warszawa 2012)

Brochures of the “Chassidic Route” series (in Polish and in English):

Broszury z serii „Szlak Chasydzki” (w wersji polskiej i angielskiej):

- ▶ Łańcut, FODŻ 2011.
- ▶ Chetm, FODŻ 2008.
- ▶ Jarosław, FODŻ 2008.
- ▶ Kraśnik, FODŻ 2008.
- ▶ Lesko, FODŻ 2008.
- ▶ Leżajsk, FODŻ 2008.
- ▶ Ropczyce, FODŻ 2008.
- ▶ Rymanów, FODŻ 2008.
- ▶ Sanok, FODŻ 2008.
- ▶ Ustrzyki Dolne, FODŻ 2008.
- ▶ Zamość, FODŻ 2007.

Board of Directors of the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland:
Członkowie Zarządu Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego:

Herbert Block, Lili Haber, Evan Hochberg, Tadeusz Jakubowicz, Romuald Junka, Włodzimierz Kac, Alicja Kobus, Michał Samet, Gideon Taylor, Shlomo Werdiger

Dyrektor Fundacji w 2018 roku / Chief Executive Officer in 2018: **Monika Krawczyk**

Opracowanie raportu / Report's authors: Gniewomir Zajączkowski

Tłumaczenie na język angielski / Translation into English: Dominika Gajewska

Korekta / Proofreading: Marta Jankowska

Projekt i skład / Graphic design: Marta Narocka-Harasz, Andrzej Harasz

Autorzy zdjęć / Authors of photos: Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, Daniel Sabaciński, Marcin Bartosiewicz.

Na okładce / Cover photo: dom przedpogrzebowy w Olsztynie / pre-burial house in Olsztyn

**FOUNDATION FOR
THE PRESERVATION
OF JEWISH HERITAGE
IN POLAND**

**FUNDACJA
OCHRONY
DZIEDZICTWA
ŻYDOWSKIEGO**

www.fodz.pl

www.fodz.pl

www.zamosc.fodz.pl

facebook.com/fodz.jewish.poland